

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 442/2014-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti STAVMAT STAVEBNINY, s. r. o., Pezinská 56, Malacky, zastúpenej Advokátskou kanceláriou ADVOKÁCIA, s. r. o., v mene ktorej koná advokátka JUDr. Ing. Ľubica Rodinová, Hollého 10, Nitra, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 14 S 65/2012 z 28. novembra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo obchodnej spoločnosti STAVMAT STAVEBNINY, s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 14 S 65/2012 z 28. novembra 2013 p o r u š e n é n e b o l i .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 442/2014-16 z 29. júla 2014 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti STAVMAT STAVEBNINY, s. r. o. (pôvodné obchodné meno: STAVMAT IN, spol. s r. o.) Pezinská 56, Malacky (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného v čl. 13 dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 14 S 65/2012 z 28. novembra 2013 (ďalej len „rozsudok“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa v konaní pred krajským súdom domáhal ochrany pred nezákonným postupom orgánu verejnej moci v zmysle ustanovenia § 250v a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). Krajský súd návrh zamietol, vyhodnotiac ho ako neprípustný, pričom v odôvodnení rozsudku uviedol: *«Ustanovenie § 250v O.s.p. ako podmienku prípustnosti (návrhu) stanovuje preukázanie vyčerpania prostriedkov, ktorých použitie ustanovuje osobitný prepis. V zmysle zdôvodnenia návrhu sa navrhovateľ v tejto skutočnosti obmedzil na konštatovanie, že ust. § 3 ods. 6 zák. 135/1961 Zb. v konaní o určenie použitia trvalých dopravných značiek vylúčené použitie zákona o správnom konaní, nie je teda možné podať proti Určeniu žiadny prostriedok podľa osobitných predpisov, ktorý by bol efektívnym prostriedkom nápravy a umožnil by dosiahnuť nápravu, zrušiť alebo zmeniť určenie. Aj keď v ďalšom konaní navrhovateľ preukázal, že neúspešne podal žiadosť o umiestnenie dodatkových dopravných značiek, trvalé dodatkové tabuľky E 12 „okrem dopravnej obsluhy“ k sporným trvalým dopravným značkám, rovnako sa s podnetom na nápravu*

neúspešne obrátil na Krajskú prokuratúru Trnava a príslušné ministerstvo, podľa názoru súdu neboli vyčerpané všetky dostupné a efektívne zákonom predvídané prostriedky.»

Sťažovateľ sa s názorom krajského súdu o tom, že nevyčerpal všetky dostupné a zároveň efektívne prostriedky, nestotožnil a poukázal na to, že sťažnosť v zmysle zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sťažnostiach“) nemožno považovať za efektívny prostriedok nápravy, pretože predstavuje inštitút, ktorý by sťažovateľovi neposkytol požadovanú možnosť nápravy. V tejto súvislosti ďalej uviedol: *«Sťažovateľ zároveň poukazuje na ust. § 4 ods. 1 písm. b) zák. č. 9/2010 Z. z., v zmysle ktorého „sťažnosťou podľa tohto zákona nie je podanie, ktoré poukazuje na konkrétne nedostatky v činnosti orgánu verejnej správy, ktorých odstránenie alebo vybavenie je upravené iným právnym predpisom.“ Podľa dôvodovej správy k citovanému ustanoveniu zák. č. 9/2010 Z. z. „sťažnosťou na účely tohto zákona nie je to podanie, v ktorom sťažovateľ poukazuje na konkrétny nedostatok, ktorým ako sa domnieva, orgán verejnej správy porušuje jeho právo alebo právom chránený záujem, ale domôcť sa odstránenia tohto protiprávneho zásahu možno napríklad súdnou žalobou.“.»*

Sťažovateľ navrhol vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru v súvislosti s tým, že krajský súd namietaným rozsudkom ústavne neakceptovateľným, nekonformným a svojvoľným spôsobom vyložil a aplikoval na jeho prípad citované ustanovenie § 250v OSP, čím mu znemožnil konať pred súdom a spôsobil ústavne neospravedliteľný a neudržateľný zásah do jeho práva na súdnu ochranu, spravodlivé súdne konanie a práva na účinný prostriedok nápravy. Požaduje finančné zadosťučinenie vo výške 200 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia advokátom vo výške 340,90 €.

Podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľ podaním zo 6. októbra 2014 (doručeným ústavnému súdu 13. októbra 2014) a tiež aj krajský súd vo vyjadrení z 23. septembra 2014 (doručenom ústavnému súdu 25. septembra 2014) vyslovili súhlas, aby sa upustilo

od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov, vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise a z pripojeného súdneho spisu sp. zn. 14 S 65/2012.

K sťažnosti sťažovateľa a k právnej stránke celej veci sa vyjadril krajský súd prípisom č. Spr 485/14 z 23. septembra 2014, v ktorom uviedol, že zotrváva na právnom názore, ku ktorému dospel vo veci konajúci senát a ktorý vyslovil v rozsudku.

Sťažovateľ vo svojom vyjadrení zo 6. októbra 2014 uviedol, že sa v plnom rozsahu pridrižiava svojich tvrdení uvedených v ústavnej sťažnosti.

II.

Predmetom sťažnosti, ktorú ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 442/2014-16 z 29. júla 2014 prijal na ďalšie konanie, bolo posúdenie napadnutého rozsudku krajského súdu vo vzťahu k právnemu záveru krajského súdu, podľa ktorého je podmienkou prípustnosti návrhu podľa ustanovenia § 250v OSP pokúsiť sa o nápravu tvrdeného nezákonného stavu cestou podania sťažnosti podľa zákona o sťažnostiach. Sťažnosť podľa zákona o sťažnostiach považuje krajský súd za účinný opravný prostriedok v prípadoch nezákonných zásahov orgánov verejnej správy.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani

právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa ustanovenia § 250v ods. 1 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom

domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Podľa ustanovenia § 250v ods. 3 OSP návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Návrh musí byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo.

Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy (IV. ÚS 77/02). Tento záver o ústavne súladnom výklade aplikovanej právnej normy sa vzťahuje v celom rozsahu aj na otázku dôvodnosti návrhu na začatie konania v správnom súdnictve a na výklad, či predpoklady tejto dôvodnosti z ústavného hľadiska boli alebo neboli splnené.

O zjavnej neopodstatnenosti, resp. o nezistení označených porušení ústavy a dohovoru možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nedošlo k porušeniu toho základného práva alebo slobody podľa ústavy, resp. práva podľa dohovoru, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi

označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou podľa ústavy, resp. práva podľa dohovoru, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku ďalej v podstatnom uviedol: „... *zákonom č. 135/1961 Zb. v príslušnom znení bola určená nielen kompetencia Mesta Senica, ako obce vykonávajúcej prenesený výkon štátnej správy, ale bola zakotvená aj riadiaca a kontrolná funkcia obvodných úradov dopravy, ktorá zákonom č. 180/213 Z.z. prešla na okresné úrady v zmysle ust. § 3 ods. 5 zákona. V nadväznosti na to bol nepochybne navrhovateľ oprávnený, a na preukázanie splnenia podmienok prípustnosti návrhu v zmysle ust. 250v O.s.p. aj povinný pokúsiť sa dosiahnuť nápravu tvrdeného nezákonného stavu cestou sťažnosti podľa zákona č. 912010 Z.z. V tejto súvislosti súd poukazuje na publikovaný rozsudok NS SR č. 1 Sžz/1/2009, v zmysle ktorého za právne prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, považuje judikatúra NS SR, ako aj judikatúra ÚS SR predovšetkým inštitút sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z.z. Rovnako sa k tejto otázke vyjadrovalo aj uznesenie ÚS SR sp. zn. IV ÚS 428/2009, ktoré považovalo za ústavne akceptovateľný postup Najvyššieho súdu, ktorý vyhodnotil návrh sťažovateľa na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, aj ako predčasne podaný, pretože sťažovateľ nevyužil účinný opravný prostriedok, ktorým je podľa ustálenej rozhodovacej činnosti NS SR v týchto prípadoch sťažnosť podaná podľa zákona o sťažnostiach, ktorá plní funkciu opravného prostriedku v prípadoch nezákonných zásahov orgánov verejnej správy.“*

Ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľný postup krajského súdu, ktorý vyhodnotil návrh sťažovateľa na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy ako predčasne podaný, pretože sťažovateľ nevyužil účinný opravný prostriedok, ktorým je podľa ustálenej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v týchto prípadoch sťažnosť podaná podľa zákona o sťažnostiach, ktorá plní funkciu opravného prostriedku v prípadoch nezákonných zásahov orgánov verejnej správy, a vzhľadom na uvedené návrh sťažovateľa ako neprípustný zamietol. Krajský súd správnosť svojho

výkladu podporil aj poukázaním na judikatúru ústavného súdu, konkrétne na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 428/09, ktoré sa týkalo obdobnej veci.

Námietka sťažovateľa, ktorý sťažnosť podľa zákona o sťažnostiach nepovažuje za účinný opravný prostriedok, pretože podľa jeho názoru nie je efektívnym prostriedkom nápravy, podľa názoru ústavného súdu neobstojí. Neobstojí ani tvrdenie sťažovateľa o tom, že „*Judikatúra z roku 2009, na ktorú odkazuje vo svojom odôvodnení súd (in concreto rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Sžz/1/2009, uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. IV. ÚS 128/2009), bola prekonaná aktuálnejšou judikatúrou, ktorú uvádzame nižšie a v zmysle ktorej už sťažnosť podľa zák. 9/2010 Z. z. nie je považovaná za efektívny prostriedok nápravy.*“. Pokiaľ sťažovateľ v tejto súvislosti poukazoval na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 490/2013 a sp. zn. II. ÚS 513/2011, ani jedno z uvedených rozhodnutí sa nezaoberalo podmienkou vyčerpania opravného prostriedku, a to konkrétne podania sťažnosti podľa zákona o sťažnostiach v zmysle § 250v ods. 3 OSP.

Vychádzajúc z uvedeného, je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ústavy, ako aj jeho práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru, a preto vo výroku tohto nálezu vyslovil, že tieto práva napadnutým rozsudkom krajského súdu neboli porušené.

Keďže ústavný súd vo výroku vyslovil, že k porušeniu už označených práv nedošlo, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci (návrhu na zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia) stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

Ústavný súd tento nález prijal na neverejnom zasadnutí potom, čo so súhlasom oboch účastníkov upustil od verejného ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2015